

MINISTERUL MEDIULUI

**AGENȚIA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE A ACTIVITĂȚILOR
NUCLEARE ȘI RADIOLOGICE**

A P R O B

Ministru Mediului
IODANCA Rodica - Iordanov
_____ 2024

RAPORT

**PRIVIND ACTIVITATEA AGENȚIEI NAȚIONALE
DE REGLEMENTARE A ACTIVITĂȚILOR
NUCLEARE ȘI RADIOLOGICE ÎN ANUL 2023**

CHIȘINĂU – 2024

Conform Planului de activitate al ANRANR pentru a. 2023, au fost stabilite 4 obiective de bază:

Obiectivul nr. 1. Asigurarea unui cadru normativ adecvat în domeniul reglementării activităților nucleare și radiologice;

Obiectivul nr.2. Asigurarea protecției și securității personalului, pacienților, populației și mediului ambiant de la impactul negativ al radiațiilor ionizante;

Obiectivul nr.3. Consolidarea capacităților de reglementare a activităților nucleare și radiologice prin evidența strictă a surselor de radiație ionizante;

Obiectivul nr.4. Asigurarea și monitorizarea condițiilor de îndeplinire a garanțiilor nucleare, a managementului în condiții de siguranță a deșeurilor radioactive a angajamentelor internaționale.

I. ASIGURAREA UNUI CADRU NORMATIV ADECVAT ÎN DOMENIUL REGLEMENTĂRII ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE ȘI RADIOLOGICE

1.Întru executarea prevederilor poziției 12.30 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2023, de către ANRANR a fost elaborat și promovat de Ministerul Mediului la Guvern, **Regulamentul privind monitorizarea radiologică a materialelor metalice reciclabile pe întregul ciclu de colectare, comercializare și procesare**, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 698 din 20.09.2023**.

2. A fost definitivat în cadrul Grupului de lucru (creat de Inspectoratul General Situații de Urgență - IGSU) conceptul al Planului național de contingență la urgențe radiologice sau nucleare, care la moment se află la faza de evaluare și avizare în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

II. ASIGURAREA PROTECȚIEI ȘI SECURITĂȚII PERSONALULUI, PACIENȚILOR, POPULAȚIEI ȘI MEDIULUI AMBIANT DE LA IMPACTUL NEGATIV AL RADIAȚIILOR IONIZANTE

Activități de evaluare și autorizare

Activitatea de autorizare a activităților radiologice și nucleare este realizată în baza procedurilor stabilite de Legea nr. 132/2012 cu privire la desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologic; Legii nr. 289/2022 cu privire la cerințele de bază în securitatea radiologică și Legii nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și HG nr. 727/2014 cu privire la autorizarea activităților nucleare și radiologice.

În total în a. 2023 au fost recepționate 868 cereri, din care prin platforma SIA GEAP au fost recepționate 383 notificări privind eliberarea actelor permissive din care au fost aprobate și eliberate 348 actele permissive solicitate. Restul dosarelor (485) pentru autorizare au fost depuse prin e-mail sau pe suport de hârtie. Majoritatea dosarelor depuse au fost evaluate inclusiv prin delegarea în teritoriu la obiectivele radiologice în scopul verificării condițiilor de asigurare a securității radiologice sau nucleare cu perfectarea actelor de evaluare și indicarea măsurilor concrete de înlăturare a neconformităților depistate.

În total au fost eliberate 114 Autorizații radiologice pentru diferite genuri de activitate și 253 Certificate de Securitate pentru instalații cu surse de radiație ionizantă, inclusiv prin autorizarea agentului economic din raioanele din stânga Nistrului - SA de tip deschis “Uzina Metalurgică Moldovenească” pentru genul de activitate “Exploatarea surselor de radiații ionizante în industrie și păstrarea temporară a surselor radioactive”.

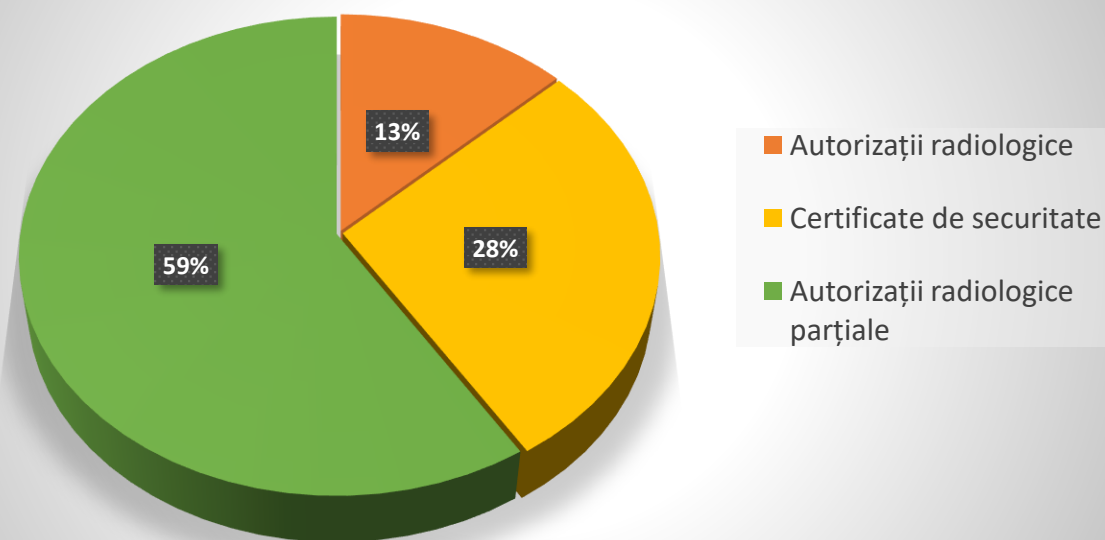
Totodată, au fost reperfectate 28 Autorizații radiologice și 61 Certificate de Securitate, cauza fiind modificarea datelor din conținutul autorizației (schimbarea sediului, lărgirea domeniului de activitate, schimbarea persoanei responsabile de radioprotecție, etc.)

Rezultatele eliberării și structura Actelor permissive pentru a. 2023, comparativ cu a. 2022 și pe întreaga perioadă de activitate (2008 - 2023) este prezentată în Tabelul 1.

Tabelul 1

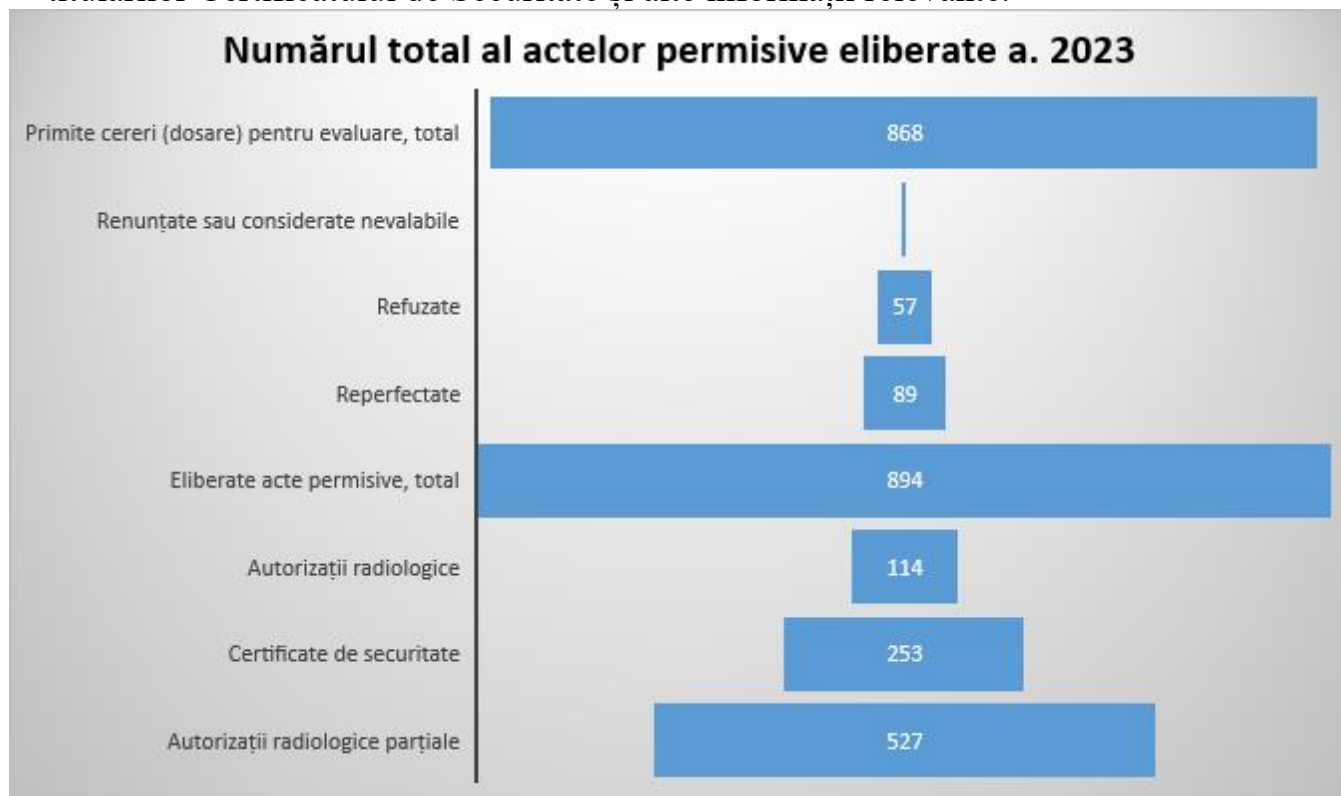
TIPUL DE ACTE PERMISIVE/ANUL		2022	2023	Total
AUTORIZAȚII RADIOLOGICE		128	114	1303+1
AUTORIZAȚII RADIOLOGICE PARȚIALE	import/export	206	263	1971
	stocare/transportare	117	104	981
	proiectare/montare	83	94	699
	conservare	41	58	376
	dezafectare	0	1	3
	Transfer	13	7	92
CERTIFICATE DE SECURITATE		239	253	2617
ELIBERATE ACTE PERMISIVE, TOTAL		827	894	8042+1
REPERFECTATE	Autorizații radiologice	24	28	181
	Certificat de Securitate	24	61	392
ACTE PERMISIVE	Refuzate	49	57	430
	suspendate/retrase	0	0	9
	renunțate sau nevalabile	13	6	488
PRIMITE CERERI PENTRU EVALUARE, TOTAL		511	868	6472

Cota parte acte permissive eliberate a. 2023

Pe parcursul anului 2023, de către efectivul SEA au fost expediate către solicitanții actelor permissive 485 scrisori (exceptând cele diseminate în format electronic) privind informarea și consultarea referitor la procesul și rezultatul evaluărilor sau notificărilor. Au fost oferite circa 1200 de consultații agenților economici referitor la procedura de autorizare.

Totodată, au fost perfectate și amplasate pe pagina Web a Agenției Naționale lunare de către SEA, rapoartele privind lista deținătorilor Autorizațiilor radiologice, lista titularilor Certificatului de Securitate și alte informații relevante.

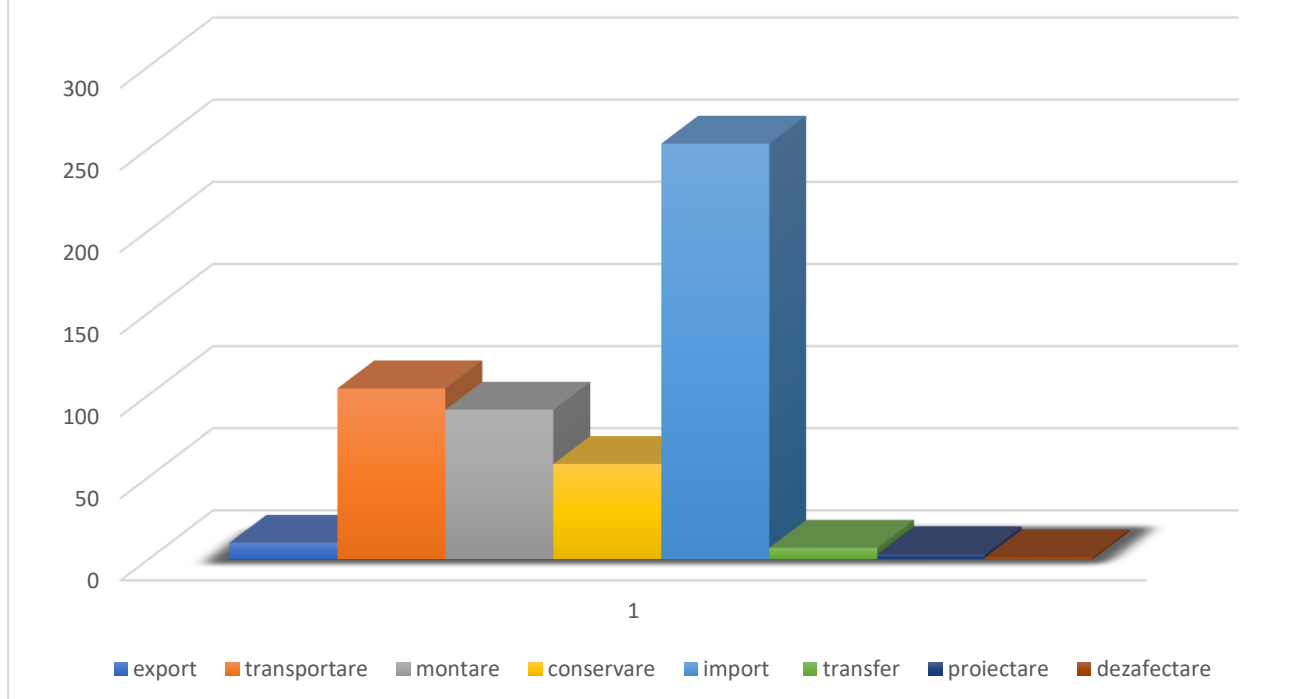

Din 485 de dosare evaluate pentru eliberarea actelor permissive - 199 de dosare au fost susținute cu delegarea în teritoriu în scopul evaluării obiectivelor radiologice în teren. În baza acestor evaluări au fost perfectate și prezentate solicitanților acte de evaluare cu indicarea recomandărilor și termenilor de înlăturare a neconformităților depistate. Din motivele nerespectării procedurii/condițiilor de autorizare (neînlăturarea neconformităților depistate în urma efectuării evaluării) 57 seturi de documente au fost respinse.

Din 199 de instituții evaluate în teren, 54 – sunt subordonate direct Ministerului Sănătății, 132 - sunt instituții medicale private și 13 – alte instituții.

Pentru eliberarea Autorizațiilor radiologice parțiale au fost evaluate 527 solicitări, ca urmare au fost eliberate 527 avize parțiale, dintre care:

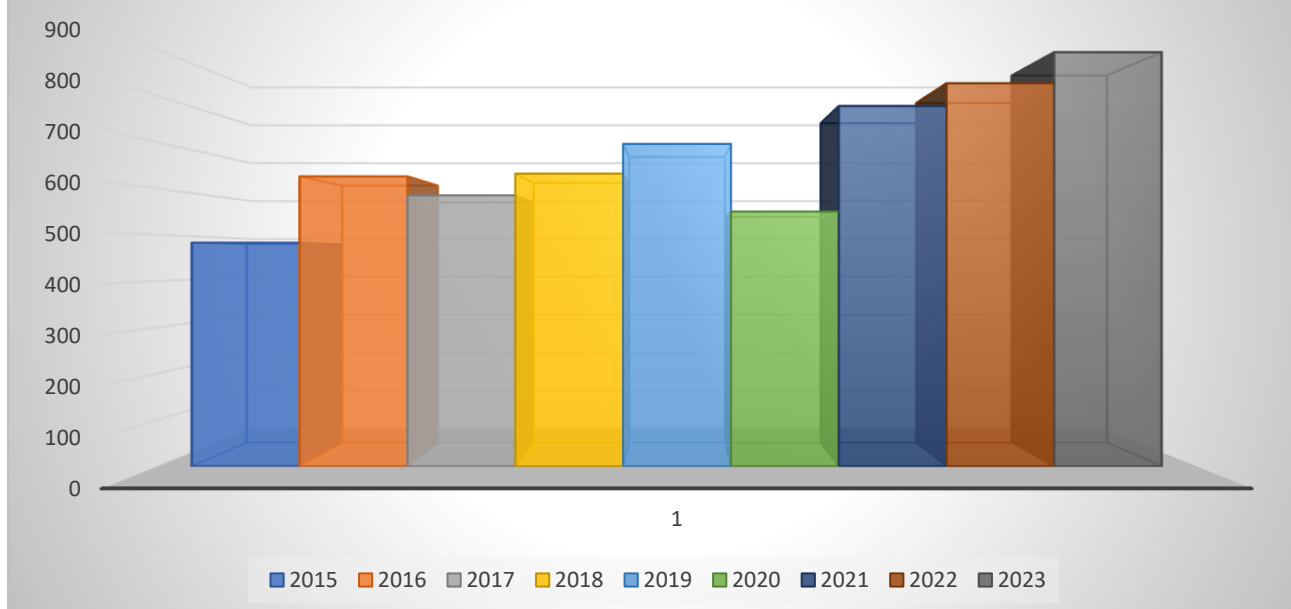
Autorizații Radiologice Parțiale eliberate a. 2023

În legătură cu decontarea instalațiilor cu SRI, la solicitarea operatorilor auotirați au fost luate decizii privind renunțarea la 6 Autorizații radiologie și Certificate de Securitate. În anul 2023 la 90 agenți economici a expirat termenul de valabilitate a Autorizației radiologice.

Datele privind entitățile autorizate, actele permissive eliberate, retrase, suspendate sau nevalabile sunt lunar actualizate pe pagina Web anranr.gov.md.

Dinamica actelor permissive eliberate

CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA DE STAT

Conform planurilor de control și supraveghere de stat asupra activităților radiologice și nucleare al ANRANR aprobat de către conducătorul autorității, pentru anul 2023 și implementat de către Secția control și supraveghere de stat (SCSS), au

fost planificate pentru control 50 obiective radiologice din cadrul persoanelor juridice private și 43 de obiective radiologice din cadrul instituțiilor de stat. Totodată, conform propunerilor la planul de acțiuni al ANRANR pentru anul 2023, a fost planificată efectuarea a 7 controale inopinate a activităților radiologice și nucleare.

Activitățile de control de stat planificate au fost realizate în număr de 85 de controale, ce constituie 91,4 %. Controale inopinate au fost realizate 4 ce constituie 57,1 % din cele propuse în planul de acțiuni al ANRANR, (din cauza insuficienței personalului și deficienței procedurale de organizare a controlului planificat în condițiile lipsei de inspectori), în același timp la 3 instituții sau 42,9 % din cele propuse, a fost realizată supravegherea de stat prin intermediul formulării interpelărilor și acumulării de probe pentru formularea notei de motivare necesare în vederea dispunerii și efectuării controlului inopinat.

În procesul de control și supraveghere de stat realizat în anul de raportare au fost controlate 363 surse de radiații (instalații roentgen) și 37 surse radioactive și o unitate de material nuclear. Din totalul de 401 surse de radiații și radioactive controlate, la momentul efectuării controalelor 257 aveau statul “în lucru” iar celelalte statutul (demonțat, conservat, și sau casat).

În urma controalelor efectuate au fost întocmite 89 procese-verbale de control. Emise 71 prescripții privind înlăturarea neconformităților depistate și 18 recomandări. Totodată, urmare a activităților de control și supraveghere de stat au fost constatate 23 încălcări a legislației din domeniul desfășurării în siguranță a activităților nucleare și radiologice care se încadrează în prevederile art. 155¹ Cod Contravențional al Republicii Moldova. Pe marginea acestor constatări au fost întocmite 23 procese verbale cu privire la contravenție, totodată în cazul a 13 cauze contravenționale inițiate au fost întocmite planuri de remediere conform prevederilor CC al RM.

Fig. 1. Controalele efectuate pe parcursul anului 2023 (Obiective radiologice Private/de Stat).

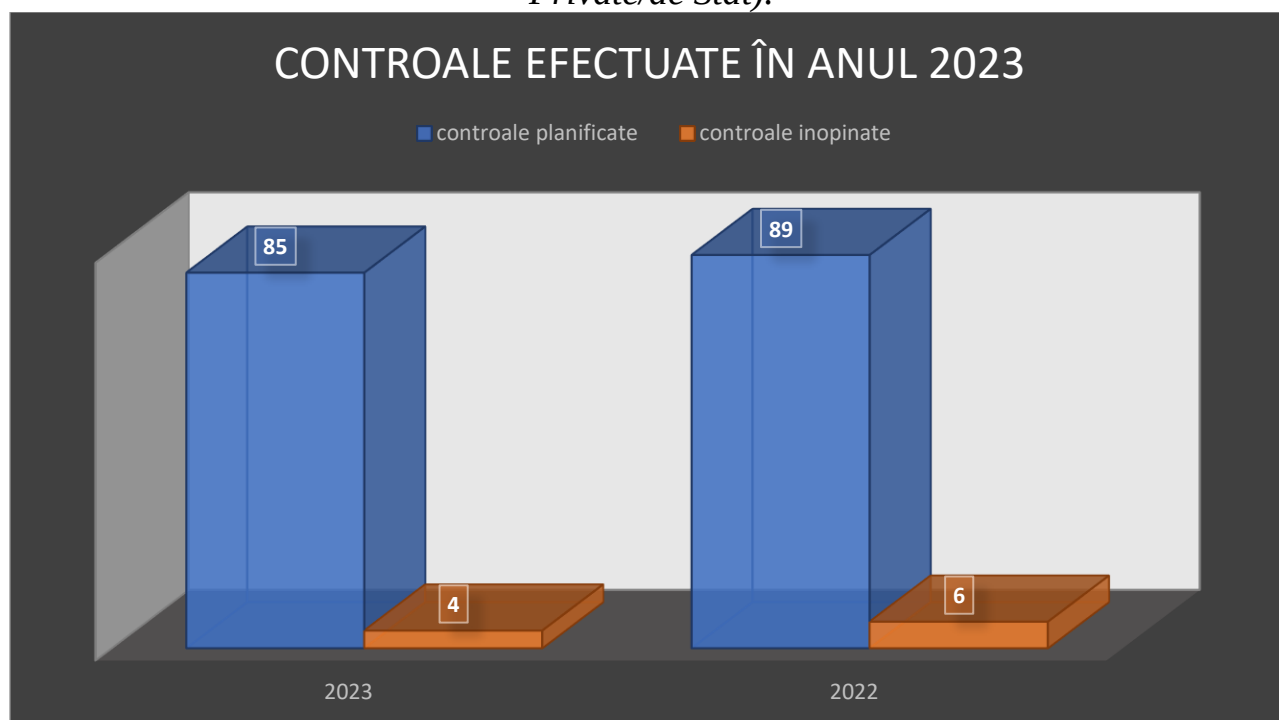

Fig. 2. Controalele efectuate planificat/inopinat pe parcursul anului 2023 în comparație cu anul 2022.

Materiale controlului de stat a activităților radiologice pe marginea a 12 contravenții constatate, au fost pregătite și expediate în instanță de judecată cu solicitarea de examinare conform competențelor și emiterea hotărârilor privind aplicarea contravențiilor administrative propuse. Din totalul de 13 planuri de remediere întocmite cu măsurile de remediere propuse a fi realizate, dintre care au fost realizate în termen 11 planuri de remediere.

Analiza prescripțiilor emise pe parcursul perioadei de raportare arată că din totalul de 89 obiective radiologice și nucleare supuse controlului de stat, la 71 obiective inspectate s-au depistat încălcări a prevederilor legislației în vigoare din domeniul desfășurării în siguranță a activităților radiologice și nucleare, ceea ce constituie 79,7%.

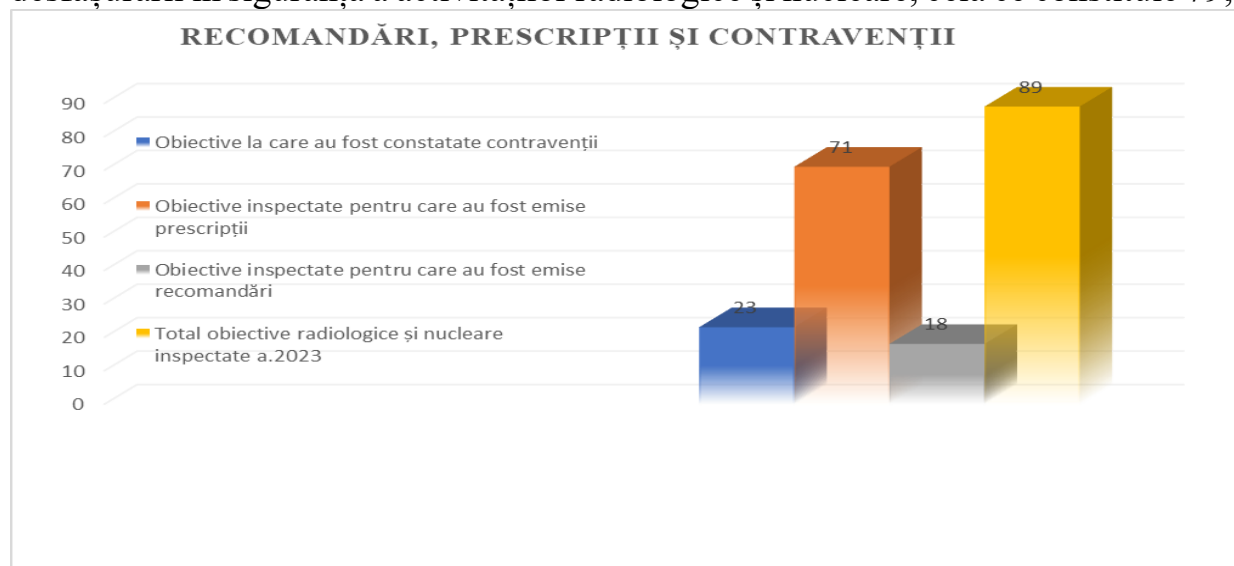

Fig. 3. Contravenții constatate, prescripții și recomandări emise în a. 2023.

Din totalul de încălcări depistate urmare a controlului de stat efectuat, cele mai frecvente au un impact asupra radioprotecției personalului antrenat în activități radiologice, pacienților și populației cât și optimizării și reducerii dozei administrate pacienților urmare a investigațiilor radiologice medicale efectuate, inclusiv reducerii dozei efective *per-capita*. Cele mai frecvente încălcări:

1. Desfășurarea activităților radiologice și nucleare în lipsa Autorizației Radiologice și/sau a Certificatului de Securitate pentru sursa radioactivă/instalația radiologică – 11,4 %.

2. Lipsa și/sau necorespunderea cerințelor actelor normative a documentelor interne (Programul de asigurare a calității pentru practica de radiologie de diagnostic și radiologie intervențională, Instrucțiunea privind radioprotecția personalului, pacienților și a populației, Instrucțiunea privind modul de acționare în caz de incident radiologic, Instrucțiunea de asigurare a radioprotecției în incintă neamenajată) – 11,8 %.

3. Neprezentarea ANRANR a datelor despre schimbarea statutului sursei radioactive/instalației radiologice – 9,0 %.

4. Lipsa și/sau necompletarea fișelor tehnice ale instalațiilor roentgen – 14,7 %.

5. Neînregistrarea sau înregistrarea incorectă a dozelor primite de pacienți urmare a investigațiilor roentgen – 10,4 %.

6. Lipsa echipamentului de radioprotecție pentru pacienți și/sau însoțitori – 12,3 %.

7. *Lipsa ordinului privind persoana responsabilă de radioprotecție (neactualizarea ordinului) – 9,5 %.*

8. *Lipsa și/sau necompletarea fișelor de evidență a dozelor individuale ale persoanelor expuse profesional – 5,2 %.*

9. *Neefectuarea testelor privind verificarea încadrării în parametrii tehnici nominali pentru instalațiile roentgen – 9,5 %.*

10. *Altele -6,2 %.*

Analiza efectuată, privind respectarea cerințelor actelor legislative și normative din domeniul desfășurării în siguranță a activităților radiologice și nucleare și asigurarea radioprotecției în diferite activități cu surse de radiații ionizante a obiectivelor radiologice supuse controlului de stat planificat și/sau inopinat pe parcursul anului 2023. Scoate în evidență faptul, că în mare parte obiectivele radiologice au îndeplinit în termenii prescriși și/sau recomandați, măsurile propuse în partea prescriptivă a proceselor-verbale de control.

În vederea verificării, confirmării, corectării și completării datelor prezentate prin notificare către ANRANR de către persoanele fizice și juridice, colaboratorii SCSS, concomitent cu realizarea activităților de control și supraveghere de stat, au realizat activități de verificare a numerelor de inventar al surselor radioactive, utilajului asociat, generatoarelor de radiații ionizante și materialului nuclear aflat în gestiunea persoanelor supuse controlului de stat, și înregistrate în *Registrul național al surselor de radiații ionizante, al persoanelor fizice și persoanelor juridice autorizate, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1017/2008* gestionat de ANRANR.

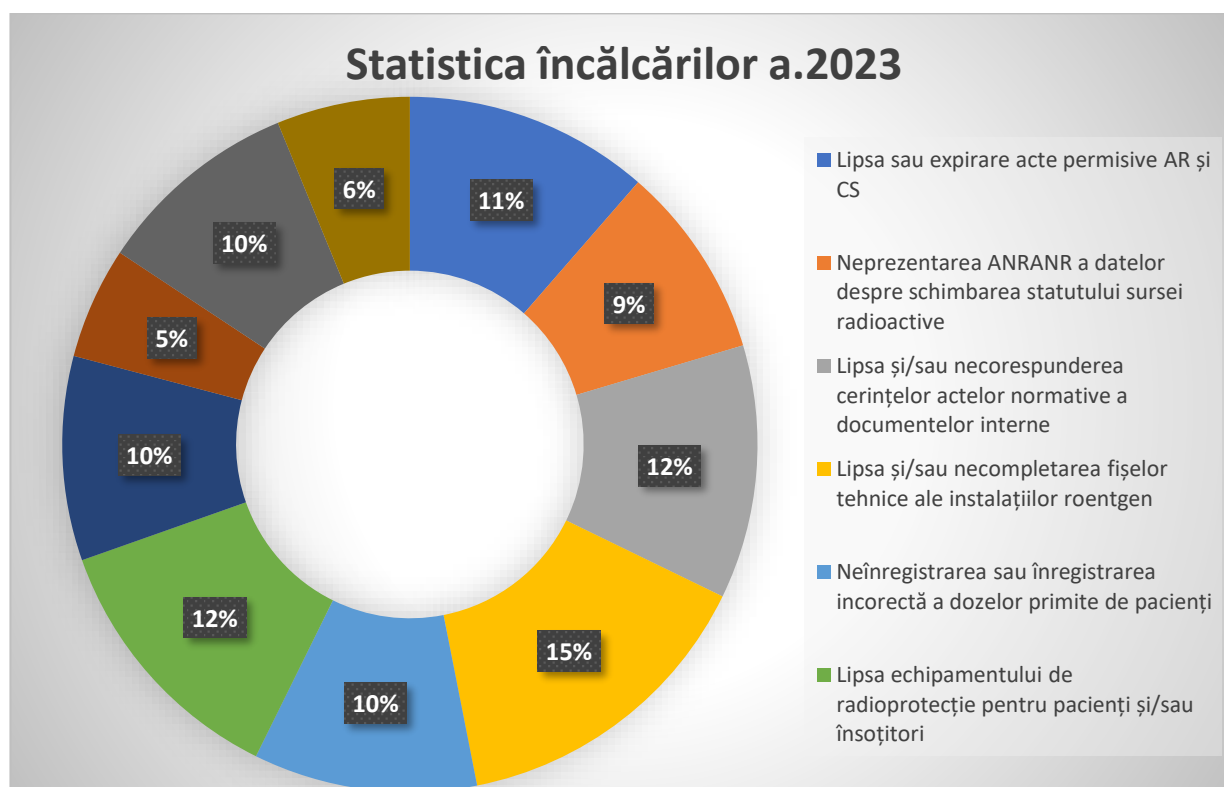

Fig. 4. Tipul încălcărilor depistate și constatate în cadrul controlului a.2023.

Astfel, au fost verificate și comparate datele din 7 acte privind inventarierea anuală a surselor de radiații ionizante prezentate de către persoanele autorizate supuse controlului. La fel, au fost verificate în timpul controalelor 85 rapoarte din *Registrul național al surselor de radiații ionizante, al persoanelor fizice și persoanelor juridice*

autorizate, sub aspectul numărului și statutului surselor de radiații ionizante deținute la obiectivele radiologice supuse controlului și supravegherii de stat. În acest proces au fost efectuate și prezentate la Serviciul registre, 161 imagini foto cu (surse radioactive, instalații roentgen, utilaje asociate și date tehnice) pentru corectarea și completarea informațiilor din *Registrul național al surselor de radiații ionizante, al persoanelor fizice și persoanelor juridice autorizate*. Totodată, au fost prezentate Serviciul registre, 19 rapoarte cu informații obținute de la obiectivele supuse controlului și supravegherii de stat, privind modificarea statutului surselor de radiații ionizante (conservare și casare).

În procesul realizării activităților de control și supraveghere de stat a activităților radiologice și nucleare în anul 2023, de către personalul SCSS a fost asigurată gestionarea a două SIA (sistem informațional integrat):

- Registrul de Stat al Controalelor (RSC), ținut de către Cancelaria de Stat al Republicii Moldova, în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr.464/2018. Platformă în care au fost realizate activitățile de planificare a controalelor de stat pentru obiectivele radiologice și nucleare private (activitate de întreprinzător) și gestionate dosarele pentru controalele efectuate la instituțiile private. Astfel în anul de raportare 2023, prin acest sistem de către inspectorii SCSS al ANRANR au fost realizate 48 controale de stat (dosare gestionate) (45 planificat, 4 inopinat).

- Sistemul Avansat Integrat de Reglementare (ARIS - Advanced Regulatory Information System) – modulul de Inspecție, unde au fost agregate toate datele privind obiectivele radiologice la care a fost efectuat control de stat în anul de raportare.

Astfel în anul de raportare 2023 în ARIS au fost încărcate datele despre rezultatele controalelor efectuate la 65 obiective radiologice și nucleare.

III. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR DE REGLEMENTARE A ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE ȘI RADIOLOGICE PRIN EVIDENȚA STRICTĂ A SURSELOR DE RADIAȚIE IONIZANTE

Gestionarea Registrului Național al Surselor de Radiații Ionizante

Gestionarea Registrului Național de evidență a surselor de radiații ionizante, se realizează cu introducerea informațiilor despre surse deschise, închise, generatoare, utilaje asociate, materiale nucleare, obiective radiologice și nucleare și se realizează în baza prevederilor Legii nr. 132/2012, Legii nr. 289/2022 și HG nr. 1017/2008 cu privire la Registrul Național al surselor de radiații ionizante și persoanelor fizice sau juridice autorizate. Astfel, registrul se gestionează în două versiuni – pe hârtie și electronic în baza Sistemului informațional "ARIS".

utilaje radiologice asociate	90
Generatoare de radiații ionizante	95
sursele radioactive	55
obiective radiologice sau nucleare noi	40

Pe parcursul perioadei de raportare în Registru au fost introduse informații noi privind:

The screenshot shows the ARIS RASOD web application. The header includes the ARIS logo and navigation links: Sources, Auxiliary, Reports, Administration. A search bar is present on the right. Below the header, there's a section for 'List of Sealed' with category filters: Category 1 - 3 Exempted - 522, Category 2 - 41, Category 3 - 78, Category 4 - 333, Category 5 - 9371, and No category - 79. A table lists various sealed sources with columns: Reg. No, Serial, Licensee, Model, Current Activity, Activity Unit, Nuclide, and Supplier Name. A dropdown menu for 'Activity Unit' is open, showing options: Bq, kBq, MBq, GBq, Ci, uCi, and mCi. The table contains several rows of data, including sources from the Inspectoratul General al Politiei de Frontiera, Institutul National de Metrologie, and various industrial and research institutions.

Reg. No	Serial	Licensee	Model	Current Activity	Activity Unit	Nuclide	Supplier Name
s-10422	1820-1-1	INSPECTORATUL GENERAL AL POLITIEI DE FRONTIERA idno 1006601000196	GF-057-10D	272,23	Bq	Cs-137	Departamentul Energiei, SUA
s-10411	070722-1770102	Institutia publica "INSTITUTUL NATIONAL DE METROLOGIE" IDNO 1013600006135	Sursa de calibrare CZ	4,93	MBq	Cs-137	Eurostandard CZ
s-0788a	Unknown	ISDS „Obiectele Speciale nr.5101 și nr.5102”	Sursa de control ДП-5	0	GBq	Cs-137	S.A. "Apă Canal"
s-10261	7932	Agentia Nationala de Sanatate Publica IDNO 1018601000021	ОСГМ-3-1 Sursa calibrare	81,43	kBq	Cs-137	Centrul National de Sanatate Publica
s-9774	6792	ISDS „Obiectele Speciale nr.5101 și nr.5102”	[Unknown]	7,11	GBq	Cs-137	Uzina Metalurgică Moldovenească „КИПА”
s-9793	180319-1623039	IMSP SC Republican "TIMOFEI MOSNEAGA" IDNO 1003600150783	[Unknown]	55,99	MBq	Cs-137	SRL "Intermed"
s-9787	9581/5685	ISDS „Obiectele Speciale nr.5101 și nr.5102”	sursa de control	0	Bq	Cs-137	I.P. Institutul de Pedologie, Agrochimie si Protectie a Solului "NICOLAE DIMO"
s-9786	9580/4971	ISDS „Obiectele Speciale nr.5101 și nr.5102”	sursa de control	0	Bq	Cs-137	I.P. Institutul de Pedologie, Agrochimie si Protectie a Solului "NICOLAE DIMO"

Permanent se fac și se păstrează copiile în format electronic a informației din Registru.

În baza fișelor recepționate "fișele A, G, S, N și DR" pentru sursele de radiații ionizante (deschise, închise, generatoare, utilaje asociate, materiale nucleare) completate de către agenții economici, au fost atribuite numere de inventar cu informarea Serviciului Evaluare și Autorizare și Secției Control și Supraveghere de Stat.

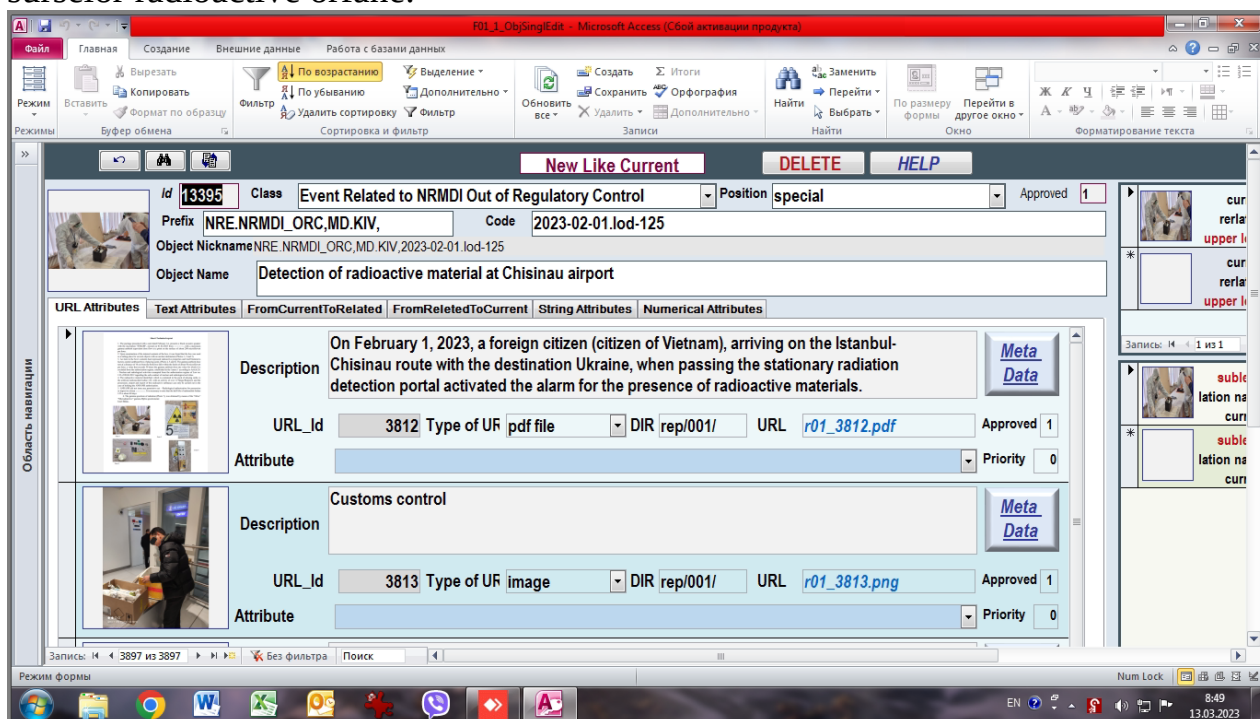
Fisele recepționate de la agenții economici au fost verificate, scanate și introduse în Registru. Au fost atribuite numere de înregistrare ale ANRANR pentru SRI, MN și DR în baza fișelor de înregistrare completate și transmise de către persoane fizice și juridice autorizate.

În scopul facilitării efectuării controalelor, la solicitarea Secției Control și Supraveghere de Stat, au fost pregătite rapoarte din Registrul privind deținerea, statutu, amplasarea și altă informație despre sursele de radiații ionizante de la agenții economici.

În scopul realizării prevederilor HG nr. 506 din 2020 cu privire la mecanismul de prim răspuns la evenimentele conexe surselor radioactive orfane, de către Serviciul Registrul a fost completată și Biblioteca de date de expertiză nucleară în baza informației acumulate în procesul de contracarare a traficului ilicit și depistare a surselor radioactive orfane.

Pe parcursul perioadei de raportare suplimentar au fost efectuate lucrări de actualizare, amplasare a informației pe pagina oficială a ANRANR www.anranr.gov.md

IV. ASIGURAREA ȘI MONITORIZAREA CONDIȚIILOR DE ÎNDEPLINIRE A GARANȚIILOR NUCLEARE, A MANAGEMENTULUI ÎN CONDIȚII DE SIGURANȚĂ A DEȘEURILOR RADIOACTIVE, A ANGAJAMENTELOR INTERNAȚIONALE

A fost asigurată implementarea garanțiilor nucleare și regiului de neproliferare în corespundere cu cerințele Protocolului privind Cantitățile Mici de Material Nuclear (SQP) și a Protocolului Adițional la Acordul de Garanții Nucleare dintre Republica Moldova și Agenția Internațională pentru Energia Atomică (AIEA) în raport cu **Tratatul privind neproliferarea armelor nucleare**, prin elaborarea și prezentarea a 5 rapoarte privind deținerea de cantități mici de material nuclear (1 raport anual și 4 Trimestriale).

Conform prevederilor **Convenției Comune** asupra gospodăririi în siguranță a combustibilului uzat și asupra gospodăririi în siguranță a deșeurilor radioactive, a fost realizată supravegherea de stat în vederea verificării conformării prevederilor legislației privind desfășurarea în siguranță a activității radiologice la ÎSDS „Obiectele Speciale nr. 5101, 5102”, cu indicarea recomandărilor și stabilirea termenilor de realizare a neconformităților depistate.

A avut loc monitorizarea și raportarea la nivel național, privind realizarea **Strategiei naționale privind managementul deșeurilor radioactive pentru anii 2017–2026 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia**, aprobată prin Legea nr. 68 din 13.04.2017.

În scopul implementării prevederilor **Convenției privind securitatea nucleară**, în special de stabilire și menținere a unui cadru legislativ și de reglementare, care să guverneze securitatea instalațiilor nucleare, a fost monitorizat aplicarea prevederilor Legii Nr. 289 din 20-10-2022 cu privire la cerințele de bază în securitatea radiologică (Publicat: 26-11-2022 în Monitorul Oficial Nr. 383 art. 719).

În procesul de autorizare, a fost evaluată existența planurilor de securitate la obiectivele nucleare/radiologice, a procedurilor corespunzătoare de amplasare, proiectare, construcție și exploatare a acestora.

Deoarece, întrunirile în cadrul Convenției au loc 1 dată în 3 ani cu prezentarea rapoartelor pe Țară privind măsurile întreprinse în scopul îndeplinirii obligațiilor ce reies din Convenție, în anul 2023 a fost prezentat la AIEA al 6-lea Raport Național. Iar în perioada 20-31 martie 2023 s-a desfășurat sesiunea a opta și a noua (sesiuni consolidate) de raportare a statelor părți.

Raportul național a fost prezentat de către Directorul ANRANR, dl Ionel Bălan în cadrul Grupei nr. 3 în următoare componență: Africa de Sud, Austria, Argentina, Cipru, Islanda, Italia, Republica Populară Chineză, Luxemburg, Tailanda, Suedia, Republica Plurinațională Bolivia și Nigeria.

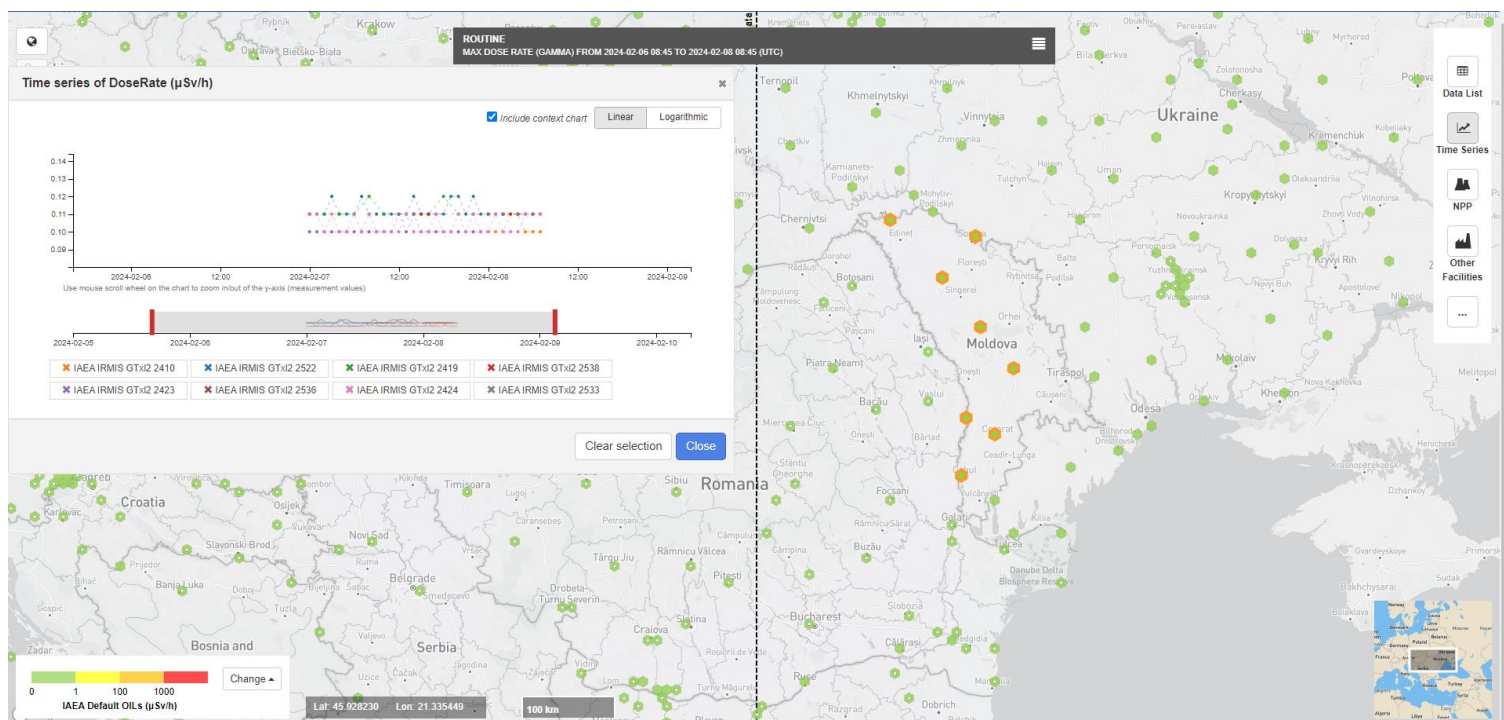
Statele participante au remarcat progrese semnificative (în special în procesul de îmbunătățire a cadrului de reglementare) în comparație cu situația expusă la ședința precedentă din 2017, însă constată îngrijorări privind finanțarea neadecvată a activității autorității de reglementare și vulnerabilități în procesul de recrutare a experților în funcțiile vacante. În acest sens, Grupul a formulat propuneri privind direcțiile principale de diminuare a impactului provocărilor menționate.

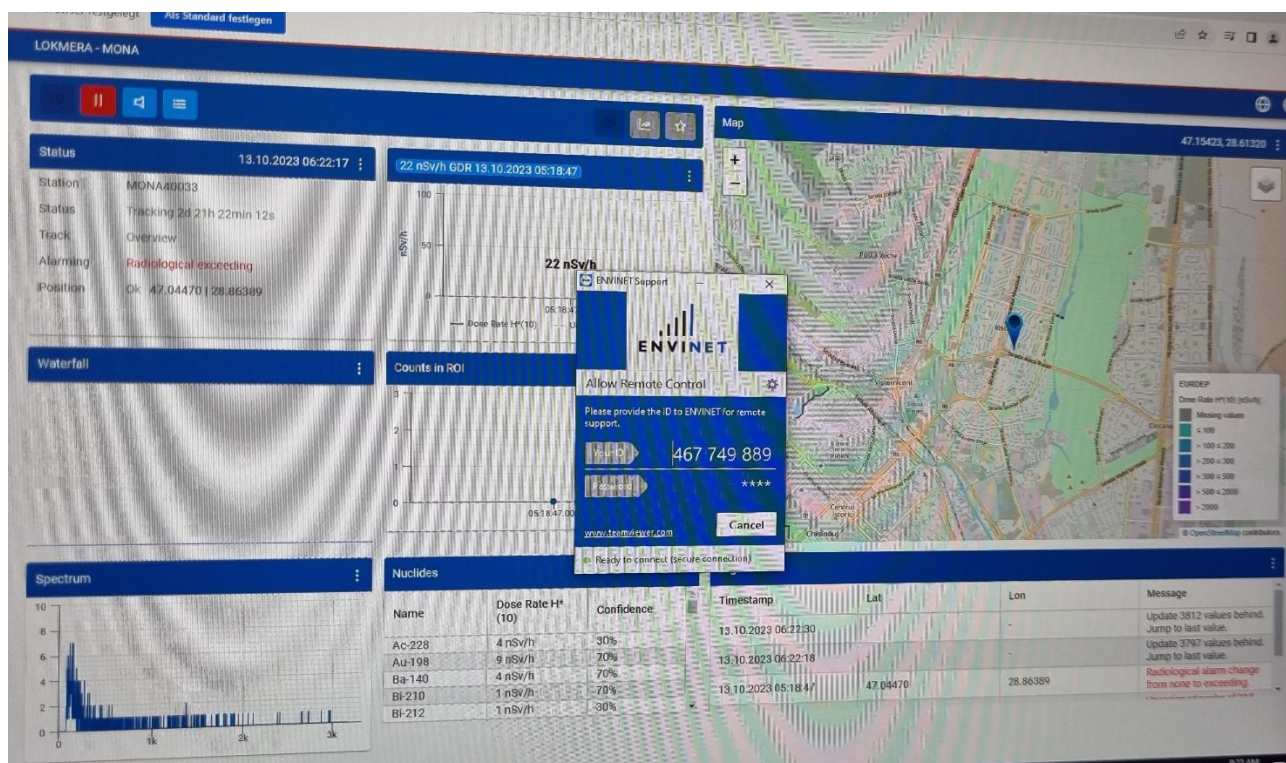
În scopul implementării prevederilor **Convenției privind protecția fizică a materialelor nucleare și a Amendamentului la aceasta**, și anume a cerințelor de protecție fizică pentru instalațiile și materialele nucleare în utilizare, depozitare și transportare și la nivel național, ANRANR a evaluat și emis Autorizații parțiale de transportare, depozitare a acestora. De asemenea, au fost întreprinse acțiuni de control și supraveghere de stat a implementării legislației privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare/radiologice, cu respectarea cerințelor de protecție fizică a materialelor nucleare în timpul utilizării, depozitării/stocării și transportării acestora.

În scopul fortificării capacităților de informare precoce în cazurile de urgențe radiologice prin intermediul Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (AIEA), în a.2023 au fost amplasate în diferite regiuni ale țării 8 stații automatizate de monitorizare a fondului ambiental gama "IRMIS", prin intermediul cărora orice stat membru al AIEA are accesul la informația on-line cu privire la situația radiologică din diferite state.

Restabilirea sistemului de monitorizare a zonelor cu radioactivitate anomală "MONA"

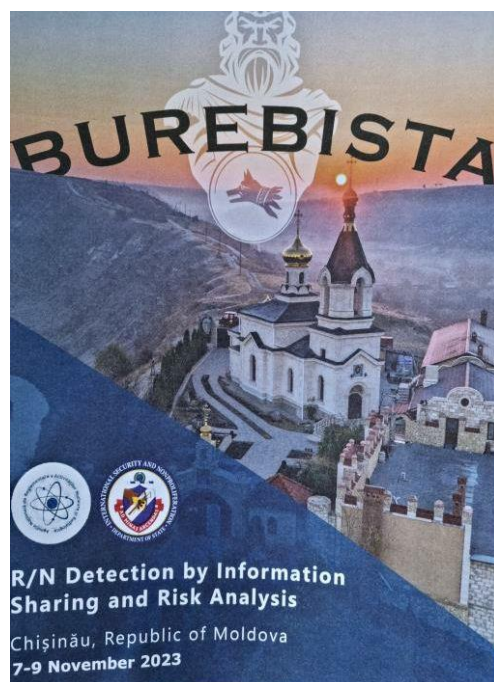

Întru sporirea capacităților de reacție rapidă în condițiile unor amenințări de securitate, atacuri cibernetice, război electronic, hibrid, amenințări chimice, biologice, radiologice, colaboratori ai ANRANR au organizat următoarele activități:

- Organizarea atelierului cu aplicație practică în domeniul fortificării expertizei nucleare și managementului locului evenimentului cu implicarea materialelor radioactive cu invitarea reprezentanților Inspectoratului general Poliție de Frontieră, Serviciului Vamal, Inspectoratului general al Poliției și Serviciului de Securitate.

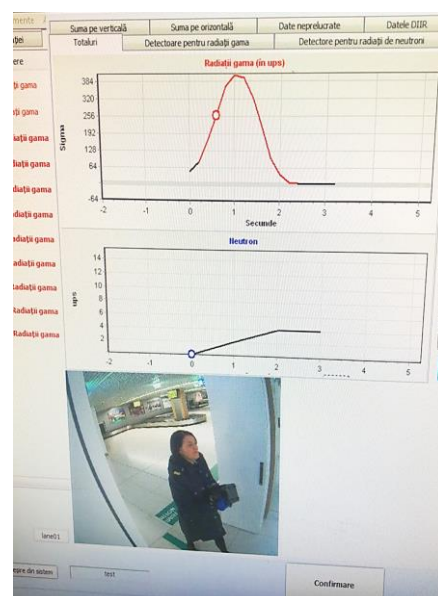
- În comun cu Ambasada SUA a organizat Exercițiului de Stat Major inter-regional în domeniul securității nucleare și preîntâmpinării proliferării armelor de distrugere în masă, cu genericul "Burebista – 2023, Detecția materialelor nucleare și radioactive prin Informare, Diseminare și Analiza Riscului", 07-09 noiembrie 2023, la Chișinău. În cadrul exercițiului dat au participat circa 40 de reprezentanți ai 7 state din Europa de Est și Caucaz, printre care și din Republica Moldova;

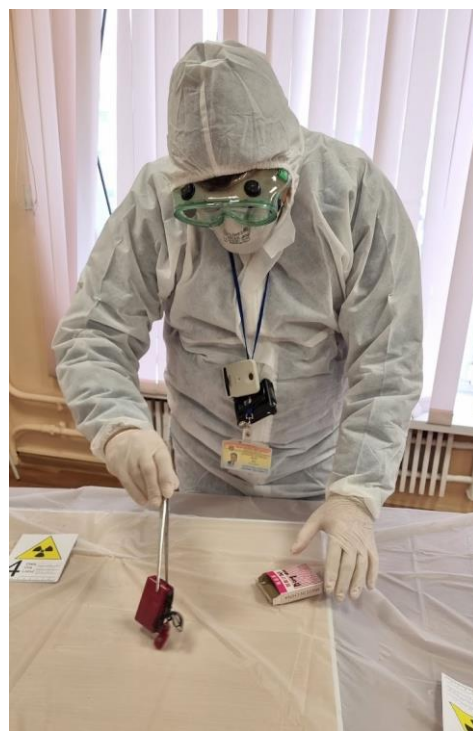

Organizat și desfășurat Atelierul Național de lucru cu aplicație practică în domeniul fortificării expertizei nucleare și managementului locului evenimentului cu implicarea materialelor radioactive, 3 august 2023, Costești;

- Participat în cadrul exercițiului organizat de Comisia Europeană și Interpol, desfășurat în perioada 10-12 octombrie în Chișinău.

În perioada februarie a.c. ANRANR a participat în primul răspuns la cazul real de contracarare a traficului materialelor radioactive la Aeroportul Internațional Chișinău prin realizarea caracterizării și documentării la locul evenimentului. Concomitent cu aceasta, în cadrul ANRANR în baza Ordonanței Direcției Urmărire Penală a Serviciului Vamal a fost efectuată expertiza tehnico-legală a materialului sechestrat cu eliberarea Constatării de expertiză nucleară.

Totodată, specialiștii ANRANR au participat la un șir de întruniri/ateliere de lucru pe domeniul reglementării activităților cu surse de radiații ionizante:

- Reuniunea de coordonare regional în cadrul proiectului AIEA RER9155 „Îmbunătățirea infrastructurii de reglementare și metrologice pentru asigurarea radioprotecției în cazul NORM – materialelor radioactive de proveniență naturală”, în or. Bratislava, Slovacia, 15-17 noiembrie 2023;
- Reuniunea tehnică „Privind Misiunile Serviciului Internațional de Consultanță în Securitate Nucleară”, în or. Viena, Austria, 23-25 octombrie 2023;
- Atelierul de lucru regional „Exercițiul privind răspunsul la evenimente de furt al surselor radioactive de la obiectivele radiologice medicale”, în or. Iași, România, 25-27 septembrie 2023;
- Atelier regional privind Implementarea standardelor de siguranță AIEA privind protecția la radiații în expunerea medicală, Tașkent, Republica Uzbekistan, 18 - 22 septembrie 2023;
- Atelierul Interregional „Implementarea Sistemelor BOSS de dispunere finală a surselor radioactive uzate”, în or. Kuala Lumpur, Malaysia, 04-15 septembrie 2023;
- Atelierul Regional de Lucru privind Legislația Nucleară, în or. Bar, Montenegro, 04-08 septembrie 2023 și în or. Dușanbe, Tajukistan;
- Al 3-lea Atelier regional cu genericul „Exercițiu regional privind examinarea criminalistică a probelor și urmelor de materiale sustrate din infracțiuni radiologice și nucleare”, în or. Moscova, Rusia, 15-24 mai 2023;
- Al 3-lea Atelier regional cu genericul „Amenințări regionale emergente și potențiale ale materialelor nucleare și radiologice aflate în afara controlului de reglementare”, în or. Tbilisi, Georgia, 26-28 iunie 2023;
- „Întrunirea Black Sea Women in Nuclear și a 3-ia Întrunire a Inițiativei SUA”, în or. Tbilisi, Georgia, 8-12 mai 2023;

Colaboratorii ANRANR au participat la circa 14 întruniri în regim on-line, cu prezentarea rapoartelor și prezentărilor.

În perioada 25-29 septembrie 2023, ANRANR în comun cu reprezentanții Ambasadei Republicii Moldovei la Viena, a participat la cea de-a 67-a sesiuni a Conferinței Generale (CG) a AIEA, desfășurată la Viena, Austria.

În cadrul CG, s-a participat la un șir de întruniri bilaterale, printre care cea cu Șeful Protocolului din cadrul Organizației Tratatului de Interzicere Completă a Testelor Nucleare (CTBTO). S-a atras atenția privind necesitatea creării **de urgență** în Republica Moldova a unui Centru de Date CTBTO, în contextul în care în Europa doar Moldova și încă o țară din Europa nu au stabilit un asemenea Centru de Date.

În acest sens, a fost completat și transmis către CTBTO, Formularul de Desemnare și Chestionarul pentru Centrul Național de Date și Utilizatori Autorizați (prin intermediul Ambasadei Republicii Moldova la Viena), iar ca urmare, în data de 04.10.2023, a fost stabilit Centrul menționat în Republica Moldova.

Semnarea acordului de colaborare cu ssm

În data de 27 aprilie a.c. delegația Autorității de reglementare a activităților nucleare și radiologice din Suedia (SSM) a avut o vizită în cadrul ANRANR în scopul

prelungirii acordului de colaborare și asistență pentru următorii 2 ani cu prelungirea tăcută în cazul continuității acțiunilor de implementare a asistenței tehnice în domeniul consolidării capacităților de reglementare a ANRANR.

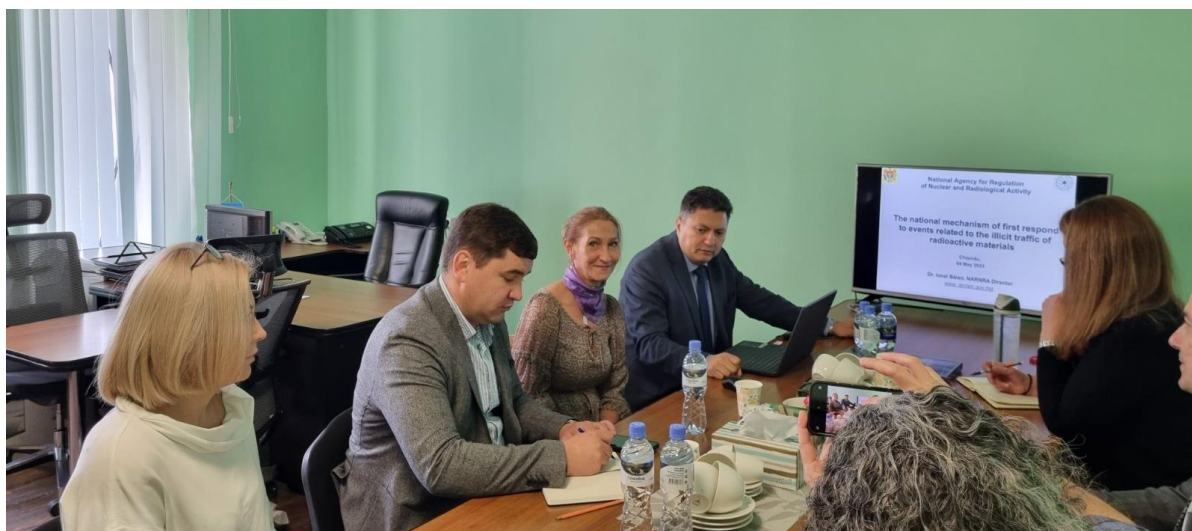

Delegația Suedeză a fost formată din Viviana Sandberg - Șef al Direcției cooperare internațională a SSM, și Tomas Löfgren - Șef al Direcției Juridice a aceleiași autorități. În cadrul ședinței a fost semnat Acordul de colaborare și s-au discutat subiectele propuse de ANRANR pentru a fi susținute de SSM în următorii ani.

Partea Suedeză a susținut toate subiectele propuse de ANRANR și a reconfirmat disponibilitatea de cooperare în domeniul fortificării reglementării activităților nucleare și radiologice și susținerii ANRANR în acest domeniu.

Vizita experților Departamentului de Stat Energie și PNNL din SUA la ANRANR

În data de 4 mai a.c. în cadrul ANRANR a avut loc o vizită a echipei de experți din partea Departamentului de Stat Energie și PNNL din SUA în componența Liz Dallas și Philip Leon. Scopul vizitei - familiarizarea cu procesul de fortificare a capacităților de prevenire și reacționare în cazul traficului ilicit cu materiale radioactive. Dl Ionel Bălan cu experții ANRANR, au prezentat oaspeților situația la zi cât și progresele și provocările întâmpinate în realizarea obiectivului conex materialelor radioactive orfane. În cadrul discuțiilor au fost date răspunsuri la întrebările adresate de către experții SUA și sugerate direcții noi în cooperare între cele două state.

Vizita de lucru a reprezentanților SSM în Republica Moldova

În baza implementării Acordului de Cooperare dintre Suedia și Republica Moldova privind Termenii și Condițiile Generale de Cooperare pentru Dezvoltare, semnat în 2018 prin care Guvernul Suediei a decis să acorde asistență și alte măsuri de sprijin Republicii Moldova în domeniile nuclear, siguranța și securitatea fizică, gestionarea deșeurilor radioactive, neproliferarea nucleară, protecția împotriva radiațiilor și monitorizarea mediului, în perioada 14-16 noiembrie a.c. o delegație din partea autorității de reglementare a securității radiologice din Suedia (SSM) a efectuat o vizită de lucru în Republica Moldova.

În cadrul proiectului menționat ANRANR este beneficiar pentru sarcinile legate de actualizarea cadrului legal și de reglementare în domeniul managementului deșeurilor radioactive și pe competența și capacitatea națională în domeniul reglementării activităților menționate.

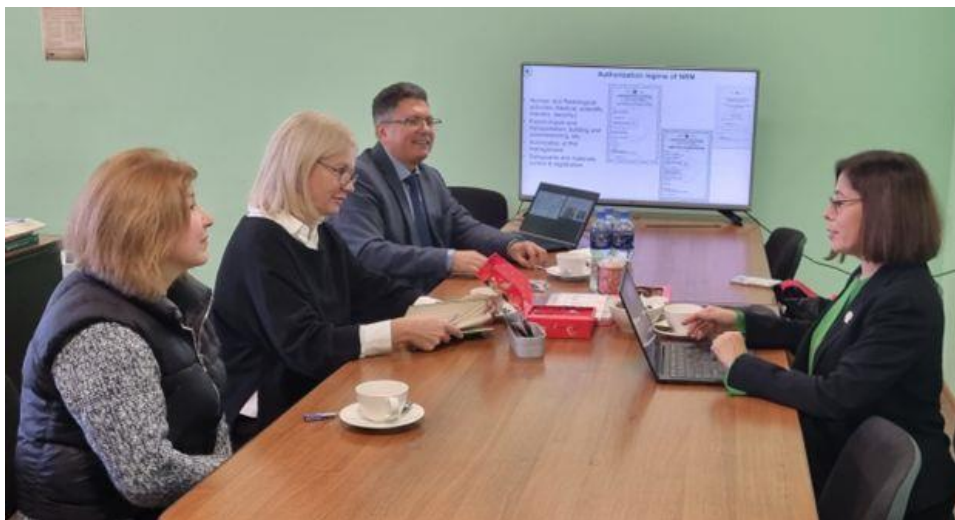
La întrunire au participat principalele autorități – parte a Acordului – Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General Situații de Urgență și ÎDS” Obiectele Speciale 5101 și 5102” care au relatat despre mersul lucrărilor de implementare, provocări și probleme pe care le întâmpină fiecare parte în realizarea lui. S-a decis ca ședințele de coordonare să se organizeze trimestrial pentru asigurarea unui proces continuu de monitorizare a lucrărilor de implementare a sarcinilor trasate în realizarea Strategiei naționale de management a deșeurilor radioactive.

Vizita ofiterului AIEA responsabil pentru asistenta tehnica

În perioada 30 noiembrie – 01 decembrie în Republica Moldova efectuează vizita de lucru Dna Carmina E. Jimenez – ofițerul responsabil pentru Republica Moldova în proiectele de asistență tehnică. Scopul vizitei a fost familiarizarea cu infrastructura activităților radiologice și nucleare în contextul realizării proiectelor de asistență tehnică orientată pentru diferite domenii – reglementare, managementul deșeurilor radioactive, utilizarea surselor de radiații ionizante în medicină și știință cât și în asigurarea mentenanței echipamentelor și dispozitivelor de detectare și măsurare a câmpurilor de radiații ionizante. Astfel, în data de 30 noiembrie Dna Carmina E. Jimenez a vizitat ANRANR, unde s-a familiarizat cu procesul de reglementare, dinamica realizării recomandărilor formulate de misiunea de experți în cadrul IRSS-

2018, cât și provocările întâmpinate în procesul de realizare a funcțiilor de bază a ANRANR.

O atenție deosebită s-a acordat subiectelor ce țin de reglementarea activităților radiologice în medicină, subliniind că politica primordială a AIEA este orientată, în primul rând, spre asigurarea securității radiologice și preîntâmpinarea expunerii accidentale a populației, personalului, pacienților și mediului, și că asistența tehnică oferită de AIEA, este condiționată de respectarea de către statul receptor a principalelor standarde de securitate.

În anul 2023, au fost înaintate și promovate pe linia AIEA 2 concepte de Proiecte Naționale, pentru ciclul programului 2024-2025:

1. Întărirea capacității serviciului național de calibrare pentru măsurarea radiațiilor;
2. Modernizarea serviciului de radioterapie și Dezvoltarea serviciilor de diagnostic și tratament în medicina nucleară în cadrul Institutului Național de Oncologie.

Diseminate părților naționale interesate informațiile parvenite de la AIEA privind organizarea unor evenimente, cu evaluarea și înaintarea candidaturilor selectate pentru participare.

CONCLUZIE

Planul de activitate al ANRANR pentru anul 2023 conține 46 acțiuni/subacțiuni planificate în cadrul a 4 obiective operaționale.

În rezultatul evaluării nivelului de implementare în anul 2023 a acestora, s-a constatat următoarele:

- 44 de subacțiuni au fost realizate integral;
- 2 subacțiuni au fost realizate parțial la un nivel de 50% și vor fi continuate în următorii ani, nefiind finalizată din cauza lipsei de personal în unele subdiviziuni responsabile.

Astfel, nivelul de realizare a Planului de acțiuni al ANRANR pentru anul 2023 este evaluat la cota de 98 %.